

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «SPRAWY NARODOWOŚCIOWE» (1931-1935)

Степан Кость

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна
e-mail: skost@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6566-5503>*

Тетяна Слотюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна
e-mail: burdeha@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8883-4154>*

У статті досліджено висвітлення польсько-українських відносин на сторінках журналу «Sprawy Narodowościowe» упродовж 1931–1935 років, вказано на актуальність цієї проблеми в широкому історичному контексті, з'ясовано позицію журналу щодо розв'язання національного питання в міжвоєнній Польщі, певною мірою обмірковано розбіжність між ставленням редакції журналу до національного питання і національною політикою польської влади першої половини 30-х років.

Ключові слова: польсько-українські відносини, історія міжвоєнної Польщі, історія України, національне питання, журнал «Sprawy Narodowościowe».

1. Постановка проблеми і актуальність дослідження. Тисячолітня історія українсько-польських стосунків містить немало складних, суперечливих, а іноді й трагічних сторінок, змістом в яких були такі події, як унія Любелська унія (1369) Берестейська унія (1596), козацькі повстання першої третини XVII століття, період Хмельниччини, польські повстання XIX століття і ставлення до них українців, доля Східної Галичини й Волині після поразки українських визвольних 1917-1921 років, Ризька угода (1921). Складною була й ситуація української національної меншини в міжвоєнній Польщі (1919-1939), але потім були трагічні для поляків Волинські події (1943) і не менш трагічна для українців операція «Вісла» (1946-1947). Усі згадані події перебувають у полі зору і вчених, і політиків, особливо ті, що пов'язані з Другою світовою війною й повоєнним періодом. У липні 2023 року польський Сейм ухвалив резолюцію про вшанування пам'яті Волинської трагедії 1943 року. В резолюції йдеться про те, що польсько-українське примирення, яке роками вибудовували представники обох народів, повинно включати визнання провини (депутати мали

на увазі українську сторону). У документі йдеться також необхідність ексгумації, щоб гідно поховати і вшанувати пам'ять усіх жертв «геноциду» на східних прикордонних територіях країни. Про категоричний тон резолюції свідчить використання таких термінів для означення Волинських подій – «різня» і «геноцид». З іншого боку, директор українського інституту національної пам'яті А. Дробович у червні 2023 року заявив, що поки не буде повністю відновлений пам'ятник воякам УПА на горі Монастир (Польща), який був зруйнований, доти не буде нового дозволу на пошуково-ексгумаційні роботи. Це теж категорично висловлена позиція. Безперечно, що Волинська трагедія – одна з найскладніших і найсуперечливіших сторінок в українсько-польських відносинах. Напередодні 80-ї річниці президент Польщі А. Дуда і президент України В. Зеленський у луцькому костелі запалили лампадку в пам'ять про жертви цієї трагедії. Проте і в цьому випадку (йдеться про Волинські події) не можна вину покласти лише на українців. Так вважають українські історики. Відповідальність повинна відчувати й польська сторона. Зважати потрібно й на те, що тодішня німецька окупаційна влада, так само і радянська, були зацікавлені в польсько-українському протистоянні. Формула «прощаємо і просимо прощення» запрацює лише тоді, коли її застосують обидві сторони.

В умовах нинішньої війни не можна забувати, що Польща – наш адвокат в Європі, найвірніший, найпослідовніший союзник і стратегічний партнер. Цією обставиною теж актуалізується проблема дослідження, означена у назві статті. У з'ясуванні будь-якого моменту українсько-польських стосунків історики (а не політики) повинні з'ясувати причини протистояння, бо саме так можна уникнути непорозуміння, що виникали згодом.

Якщо йдеться про минуле (в тому числі і про українсько-польські стосунки), то дуже часто політиків цікавить не стільки істина, скільки пропагандистський потенціал тієї чи іншої події й можливість його використання у політичній боротьбі. Історики повинні цікавити істина, хоча в гуманітарних науках то досить відносно поняття.

Певною мірою багато що можна пояснити (і події упродовж Другої світової війни і повоєнних років) тим, якими були українсько-польські стосунки упродовж міжвоєнної доби, якою була національна політика Польщі. Частково відповідь на це питання повинен дати аналіз змісту журналу «Sprawy Narodowościowe».

Історія виникнення журналу досить показова. Передбачаючи проблеми відновленої Польщі у сфері національних стосунків, група відомих політичних діячів (Т. Голувко, С. Стемпковський, А. Суйловський, С. Тугут, В. Вакар та інші) запропонували створити науково-громадську установу, яка б вивчала національне питання. Так 1921 року й виник Інститут дослідження національних проблем (Газета «Діло» від 2 липня 1926 року назвала його т. зв. «інститутом для розсліду справ національних меншин»). Проте ефективно працювати інститут почав лише з 1926 року.

Завдання інституту: 1) збирання матеріалів про культурне, економічне, релігійне й політичне життя національних меншин у Польщі; 2) збирання матеріалів про умови життя і правової ситуації національних меншин в інших державах; 3) оприлюднення результатів дослідження на сторінках журналу. У січні 1927 року побачило світ перше число журналу «Sprawy Narodowościowe» (найдокладніше назву можна перекласти як «Національні проблеми»).

В інституті створили три секції: 1) питання меншин в міжнародному контексті; 2) національне питання в Польщі; 3) проблеми національних меншин у сусід-

ніх державах (особливу увагу редакція планувала звертати на проблеми польської меншини). Щодо української меншини, то було створено українську комісію. Вона визначила, що предметом її діяльності мають бути дослідження найважливіших сфер української спільноти в Польщі й популяризація новин, які стосуються її життя. Важливий момент – комісія не планувала давати політичні рекомендації щодо українського питання, хоча саме це свідчило би про суспільну ефективність інституту, оскільки саме українська національне питання було, без перебільшення, найпроблемнішим у міжвоєнній Польщі.

Потрібно зазначити, що Інститут дослідження національних проблем не був єдиною науковою структурою в міжвоєнній Польщі, яка вивчала національне питання, бо функціонували Східний інститут (Варшава, 1926), Науково-дослідний інститут Східної Європи (Вільно, 1930), Український науковий інститут (Варшава, 1930). І все ж пріоритет у дослідженні національного питання належав саме Інституту дослідження національних проблем, оскільки він видавав журнал «Sprawy Narodowościowe» впродовж 1927-1939 років.

Діяльність цього видання не досліджено в українському журналістикознавстві. Є, щоправда, публікація С. Костя і Т. Слотюк у виданні «East European Science Journal» (т. 5, ч. 10 за 2020 рік), але автори досліджували зміст журналу лише впродовж перших трьох років його функціонування. Цим теж актуалізується потреба в дослідженні діяльності журналу в наступних етапах існування Польщі.

Мета: з'ясувати політику журналу щодо національної проблеми і визначити основні напрями українського дискурсу.

Реалізація зазначеної мети передбачає виконання таких **завдань:** з'ясування умов створення Інституту дослідження національних проблем, а також його друкованого органу – журналу «Sprawy Narodowościowe» («Національні проблеми»), вивчення історіографії питання (йдеться про праці польських та українських дослідників), дослідження публікацій журналу, які стосуються національного питання в Польщі періоду 1931–1935 років.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Національне питання в Польщі міжвоєнної доби настільки важливим було тоді і настільки актуальне дослідження його як в цілому, так і окремих аспектів, що це зумовило увагу до проблеми як авторів того часу, так і сучасних, як українських, так і польських дослідників. Цінний матеріал для дослідження національного питання в Польщі можна знайти в працях Ю. Пілсудського.

Важливе місце в історіографії питання належать Р. Дмовському. Проблемою розв'язання національного питання в міжвоєнній Польщі займалися Л. Василевський, Я. С. Лось, С. Стемпковський, В. Боннковський, Т. Голувко, С. Тугут та ін. Так, Л. Василевський ще 1901 року видав у Лондоні брошуру «У спільному ярмі («Про національності, які гнобить царат»)». У цій брошурі він подав своє розуміння нації і ставлення до національного питання. Василевський зазначав: «Хочемо боротися разом з українцями аж до відокремлення від Росії, а потім кожен у себе вдома влаштує своє життя згідно з власною волею»¹. Найважливіша його праця – «Національні

¹ [Wasielewski, Leon] (1901), We wspólnym jarzmie (O narodowości przez carat uciskanych). Napisał L. Plochocki, Wydawnictwo Polskiej Partii Socjalistycznej, Londyn, s. 24 (40 s.)

проблеми в теорії та практиці» (1929 рік), численні публікації в польських виданнях міжвоєнної доби (у тому числі й на сторінках журналу «Sprawy Narodowościowe»).

Польські дослідники (після 1990 року), які досліджували національне питання міжвоєнної доби – В. Міх, Зб. Запоровський, М. Маршал, Б. Сточевська, В. Урбанович, П. Колаковський, Я. Жарин, Е. Балущинська та ін. Цікаві публікації можна знайти у збірнику «Національні меншини в польській політичній думці ХХ століття» (1992) та антології «Ми не є українофілами. Польська політична думка про українців та Україну» (2002). Проблеми стосуються й публікації А. Міхніка, Я. Куроня, журналу «Культура» часів Є. Гедройця.

Український сегмент історіографії питання – публікації авторів міжвоєнної доби: С. Петлюри, І. Кедрина, С. Томашівського, В. Кубійовича, М. Кордуби. Серед сучасних дослідників: Л. Зашкільняк, М. Швагуляк, М. Кугутяк, В. Комар, М. Кучеренко, О. Красівський, Я. Дашкевич. Одна із останніх праць – монографія Ю. Вялової «Леон Василевський (1870–1936): постать політика у контексті польсько-українського діалогу» (2019).

3. Методологічну основу дослідження формує передовсім основна ідея – право націй на самовизначення. Щодо українського питання в Польщі, то Польща згідно з міжнародними зобов'язаннями повинна була надати Східній Галичині автономію. На формування методологічної основи дослідження вплинули також праці польських та українських дослідників означеної проблеми.

У статті використано історичний, системний, структурно-функціональний, термінологічний та інші підходи, а також відомі загальнонаукові методи.

4. Виклад основного матеріалу дослідження. Назагал дослідники оцінили національну політику міжвоєнної Польщі. Якщо І. Кедрин згадував про Л. Василевського як про «білого крука»² в польській публіцистиці (політикумі), то був і відомий українофоб Р. Дмовський. Щодо оцінки, то практично всі погоджуються з тим, що різні польські уряди упродовж міжвоєнної доби так і не змогли справедливо розв'язати національне питання. Щодо польсько-українських стосунків, то Г. Дильонгова у монографії «Історія Польщі 1795–1990» зазначила навіть про ненависть між обома спільнотами³. Зрозуміти позицію журналу «Sprawy Narodowościowe» буде важко, якщо не взяти до уваги основні концепції розв'язання національного питання й засади національної політики. Це важливий момент, бо Ю. Вялова зазначає: «У міжвоєнний період національна політика Польської держави характеризувалася невизначеністю, несправедливими і дискримінаційними заходами»⁴. Але, по-перше, несправедливість і дискримінаційність саме і свідчать про визначеність. А, по-друге, не всі польські політичні партії однаковою мірою відзначалися несправедливістю і дискримінацією у ставленні до національних меншин. Про це свідчать статті у колективній монографії «Національні меншини у польській політичній думці ХХ століття» (1992) і монографія Б. Сточевської «Україна і українці в польській політичній думці. Від кінця ХІХ століття до вибуху Другої світової війни» (2013).

² Кедрин, Іван (1976), Життя. Події. Люди. Спомини і коментарі, Видавничка Кооператива «Червона Калина», Нью-Йорк, с. 285 (724 с.)

³ Дильонгова, Г. (2007), Історія Польщі 1795–1990, Київ, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», с. 121 (239 с.)

⁴ Вялова, Ю. (2019), *Леон Василевський (1870-1936): постать політика у контексті польсько-українського діалогу*, Відп. ред. О. С. Рубльов, НАН України, Інститут історії України, Київ, 268 с.

До аналізу ставлення польського політикуму (це консервативний рух, національні демократи, християнські демократи, соціалісти, народний рух тощо) потрібно підходити диференційовано, бо була різниця у ставленні до національного питання (особливо українського) в ендеків і соціалістів, консерваторів і християнських демократів. Навіть у середовищі кожного з цих політичних рухів не було одностайного погляду на розв'язання національного питання. Єдина партія, яка і до війни, і впродовж міжвоєнної доби ставилася до українського питання негативно, заперечуючи і українську державність, і автономію у складі Польщі й існування українців як окремого народу, це національні демократи. Українці – це поганий ґатунок поляків, на думку Романа Дмовського, ідеолога польського націоналістичного руху. Щоправда, Ю. Пілсудський теж від федералістської й прометеївської концепції поступово прийшов після травневого перевороту 1926 року до жорсткого розв'язання українського питання (що, зрештою, можна пояснити). Та журнал «Sprawy Narodowościowe» не був органом якоїсь партії. А якщо проаналізувати склад групи ініціаторів створення Інституту дослідження національних проблем і авторів, які найчастіше виступали на сторінках журналу, то серед них практично не було прихильників Р. Дмовського, хоча всі вони були польськими патріотами і державниками.

Період, який обмежений 1930–1935 роками, важливий і в історії Польщі, і в розвитку польсько-українських стосунків. Зокрема, 1930 рік – жорстка і навіть жорстока нацифікація (подія яка набула неприємного для Варшави міжнародного резонансу), а завершився цей період прийняттям нової конституції (квітень 1935 року) і смертю Ю. Пілсудського (травень 1935 року). Роки були напруженими: терористичні акції ОУН (Організації українських націоналістів) на початку 30-х років, зокрема і вбивство Б. Перацького (1934), економічна криза, «відкриття» концтабору в Березі Картузькій, підписання пакту про ненапад з Радянським Союзом (1932), а згодом з Німеччиною (1934).

Упродовж 1930–1935 років редакційний колектив продовжував реалізовувати програму, обґрунтовану у статті «Від редакції» в першому числі журналу за 1927 рік. У ній, нагадуємо, йшлося про те, що національний рух був творчою силою під час Світової війни, що він спричинився до розпаду тих держав, які були причетні до поділів Польщі, що внаслідок національного руху постали нові держави. Концептуальну основу цієї програми формували такі ідеї: 1) редакція (її автори) визнавала значення національних рухів у виникненні нових держав; 2) актуальною є потреба в міжнародному регулюванні; 3) потреба в увазі до національних меншин. Усе це свідчило про значення національного питання. Автор (автори) програмної статті звернув увагу на асиміляційні процеси, на те, що в європейському світі існують дві протилежні тенденції – відцентрова і доцентрова. На думку редакції, всі політичні проблеми сучасної Європи (серед них і національне питання) можна справедливо розв'язати лише в одному випадку: коли дослідники аналізуватимуть ці проблеми і до цього їх підштовхуватимуть не політична пристрасність, а правдиве ознайомлення із суттю проблем.

Саме тому редакція заявила про своє прагнення друкувати матеріали безсторонні, не пропонуючи розв'язань і не покладаючись на жодну доктрину: «Прагнемо до одного: щоб наш журнал міг стати корисним для прихильників усіх наявних у

цій сфері таборів. Прагнемо одного: згідно з нашою совістю безсторонньо служити правді»⁵.

Можна визначити кілька основних напрямів української тематики на сторінках журналу: діяльність українських політичних партій та інституцій, що репрезентують усі сфери життєдіяльності української спільноти (економічну, культурну, освітню тощо); рецензування книг, зміст яких пов'язаний з українською тематикою; наявність публікацій українських авторів у журналі; увага до найважливіших подій українського життя і польсько-українських стосунків. Суто теоретичних статей з приводу національного питання на сторінках журналу практично не було, хоча жодному авторові важко закинути, що він не цікавився або не знав теоретичного аспекту проблеми, яку порушував.

У певному сенсі є підстава стверджувати, що в журналі представлена хроніка українського життя. Відділ «Українці», як правило, переважав за обсягом публікації про інші національні меншини. Найбільше уваги журнал приділяв діяльності Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО), оскільки це була найвпливовіша українська партія, яка сповідувала політичні методи боротьби. В детальному звіті про з'їзд УНДО в березні 1932 року (попередній з'їзд відбувся 1925 року) автор чітко зreferував зміст резолюцій з'їзду. У них же йшлося про те, що партія використовує у своїй політичній боротьбі конституційні й легальні можливості вимагати від Польщі виконання міжнародних зобов'язань щодо української спільноти. УНДО заявляло, що не буде використовувати у своїй політиці методи терору і насильства. В одній із резолюцій з'їзду йшлося про те, що в т. зв. Українській ССР безжалісно ліквідують усі творчі сили партії. З'їзд партії не стверджував прямо про відновлення української державності, дипломатично обійшов питання автономії (хоча про відповідні міжнародні зобов'язання Польщі нагадав), але й цитував свої попередні ухвали, де йшлося про консолідацію української політики на всіх українських землях і на еміграції для здійснення засадничої мети української нації й найвищого національного ідеалу⁶. З'їзд прийняв резолюцію про пацифікаційні дії уряду і заявив, що той прагне підпорядкувати усі прояви українського життя, щоб утруднити його розвиток. В одній із резолюцій зафіксоване прагнення УНДО творити національні цінності шляхом органічної праці. Автор огляду звернув увагу на те, що ухвалення резолюцій відбулося внаслідок компромісу між керівництвом партії, поміркованою частиною й опозиційною, «радикально-націоналістичною» (йдеться про групу Д. Палієва). Після з'їзду на сторінках «Діла» й інших періодичних видань розгорнулася дискусія (особливо це стосувалося ухвали про автономію). Редакція журналу уважно відслідковувала діяльність й інших українських партій. У ч. 6 за 1932 рік є звіт про з'їзд Української соціалістично-радикальної партії (УСРП). В ухвалях з'їзд ще раз заявив про право нації на самовизначення, про потребу зменшення видатків на озброєння й загальне роззброєння, про демократизацію державного життя тощо. У ч. 4 за 1933 рік є повідомлення про розкол в УНДО (йдеться про групу Д. Палієва), а також про засідання керівництва УСРП, на якому прийняли резолюцію про ситуацію українського населення в Радянській Україні. В іншій резолюції керівництво УСРП засуджувало дії українських націоналістів і фашистів, які прагнули

⁵ Od Redakcji (1927), *Sprawy Narodowościowe*, № 1, s. 1-2.

⁶ *Mniejszości narodowe w Polsce* (1932), *Sprawy Narodowościowe*, № 2-3. s. 231.

до диктатури над українським життям. Керівництво УСРП стверджувало також, що радянська Україна не є незалежною державою.

Окрім повідомлень про діяльність цих двох впливових партій редакція журналу не випускала з поля зору й такі партії, як Українська соціал-демократична партія, «Сель-Роб єдність», Українське селянське об'єднання, Фронт національної єдності. Звісно, про Організацію українських націоналістів, яка діяла нелегально, журнал не мав надійного джерельного матеріалу, але про критичне ставлення легальних українських партій та їхньої преси до ОУН редакція зазначала. Так, у ч.1 журналу за 1934 рік є звіт про засідання Народного комітету УНДО (найвищий після з'їзду керівний орган). На цьому засіданні керівництво УНДО засудило діяльність ОУН.

Об'єктом журналу уваги журналу були й українські інституції, які репрезентували різноманітні сфери українського життя – це Українська парламентська репрезентація (політичне життя), Український науковий інститут, Наукове товариство імені Тараса Шевченка (наукове життя), «Центробанк», «Маслосоюз», «Сільський господар», Ревізійний союз українських кооперативів (економічне життя), Українська греко-католицька церква, Український католицький союз, Українська народна обнова (релігійне і церковне життя), «Просвіта», «Рідна школа» (освіта). Ця й інші громадські організації (Союз українок, «Відродження», «Луг», «Сокіл-Батько», Товариство письменників і журналістів, Союз української поступової молоді «Камеляри»).

Науковий журнал (двомісячник або кварталник) не повинен детально відображати діяльність держави чи окремої спільноти у повному обсязі, навіть щоденним газетам не завжди це вдається. Проте журнал не пропустив жодну із найважливіших подій із життя української спільноти в Польщі. Це, наприклад, пацифікація 1930-го року, яка загострила польсько-українські стосунки, жорстокі і брутальні дії влади спонукали Українську парламентарну репрезентацію звернутися до Ліги Націй. Журнал звернув увагу і на пастирський лист (1931) єпископа Григорія Хомишина, який закликав до мирного співжиття (українська громадськість негативно поставилася до цього листа). Редакція журналу звернула відзначила і те, що українська спільнота негативно зреагувала на шкільну реформу, яка, беззаперечно, сприяла асиміляції українців.

Попри те, що про Голодомор в радянській Україні європейська громадськість знала мало, у ч. 4 за 1933 рік журналу в замітці «Українська антирадянська акція» повідомляв про жахливий голод, який панує в Україні і про засідання ЦК УНДО, на якому йшлося про ситуацію в радянській Україні. Згодом журнал повідомляв про діяльність Громадського комітету порятунку України, про апеляцію українців до Ліги Націй. Журнал інформував і про численні акції українців, які протестували проти Голодомору в Україні.

Політичні вбивства, до яких вдалася ОУН на початку 30-х років (Т. Голувка, Б. Перацького, І. Бабія), інші терористичні акти теж привернули увагу журналу. Цим можна пояснити й увагу до судових процесів з цього приводу. У ч. 2–3 за 1934 рік журнал надрукував некролог пам'яті Міністра внутрішніх справ Б. Перацького. Автор некрологу намагався показати Б. Перацького як прихильника гармонійного співжиття всіх громадян Речі Посполитої. Посилаючись на виступ Б. Перацького (січень 1932 року), автор зазначав, що Б. Перацький висловлював сподівання, що українська спільнота зрозуміє прагнення уряду...

Промовистим моментом в українській тематиці журналу було те, що редакція запрошувала й українських авторів. Це М. Кордуба (ч. 2–3 за 1932 рік), І. Кедрин (ч. 2–3, ч. 6 за 1932 рік), Б. Лепкий (ч. 4 за 1933 рік), К. Левицький (ч. 5 і 6 за 1933 рік).

Редакція журналу вміщувала рецензії на праці українських авторів (або видання українською мовою). Іноді це були книги (або брошури), що виходили іншими мовами, але стосувалися українського питання. Цей елемент структури журналу був далеко не найважливішим. Редакція попереджала, що відповідальність за зміст рецензії лежить на авторові. Складається враження, що редакція не планувала робити цього відділу, оскільки якоїсь чіткої системи рецензування не було. Усе залежало від наявності рецензії. В кожному випадку появу рецензії на ту чи іншу книгу можна пояснити. Скажімо, це стосується рецензій на трилогію В. Юрченка, втікача із Радянського Союзу («По дорозі на Соловки», «Пекло на землі», «З радянського пекла на свободу») чи відому працю В. Кучабського «Західна Україна в боротьбі з Польщею і більшовизмом», але можна пояснити і появу рецензій на брошури Р.К. «Історія одного кандидата на вождя. Політичний життєпис провідника націоналістів Є. Коновальця» (Львів, 1934) чи якогось М. Петришина «Будують чи руйнують» (1932). Рецензент зазначав, що ця маленька брошура заслуговує на увагу, бо це перша українська публікація, яка явно і прямо поборює ОУН і свідчить про зростання опозиційних настроїв українського суспільства щодо нелегальних організацій⁷. Автор, звісно, помилявся в оцінці настроїв українського суспільства, але, з іншого боку, з позиції редакції не могло бути симпатій до українського націоналізму.

5. Результати і перспективи подальших досліджень обговорення. Важливим результатом дослідження є те, що національне питання й зокрема польсько-українські відносини посідали вагомe місце в контенті журналу, проте серйозного та вирішального впливу на політику уряду в національному питанні журнал не мав – національне питання в міжвоєнній Польщі розв'язане так і не було. Тема дослідження має актуальне значення, вона водночас і перспективна, бо зумовлена тим, що й на початку ХХІ століття у польсько-українських відносинах залишається багато нез'ясованого.

6. Висновки

Той факт, що в розділі «Національні меншини» рубрика «Українці» була першою і найбільшою за обсягом, свідчить про вагу українського питання в тематиці журналу. Тип видання спонукав редакцію журналу й авторів до наукової коректності й об'єктивності, розважливої тональності загального дискурсу. Хоча, наприклад, терористичні акти ОУН формально створювали передумови для використання «мови ворожнечі» за сучасною термінологією. Журнал не був рупором уряду, оскільки урядова політика щодо української спільноти була гострішою ніж позиція журналу. Можна стверджувати, що загалом видання проповідувало ідею польсько-українського порозуміння, залишаючись вірним польським державним інтересам. Журнал вивчав настрої української меншини і намагався визначити тенденції розвитку цих настроїв (зокрема йдеться і про політичні партії), а якою мірою це могла (і чи хотіла) використати влада, то вже інше питання.

⁷ Sprawy Narodowościowe. 1932. № 6. S. 792.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вялова, Ю. (2019), *Леон Василевський (1870-1936): постать політика у контексті польсько-українського діалогу*, Відп. ред. О. С. Рубльов, НАН України, Інститут історії України, Київ, 268 с.
2. Дильонгова, Г. (2007), *Історія Польщі 1795–1990*, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», Київ, 239 с.
3. Кедрин, І. (1976), *Життя. Події. Люди. Спомини і коментарі*. Видавнича Кооператива «Червона Калина», Нью-Йорк, 724 с.
4. Od Redakcji (1927), *Sprawy Narodowościowe*, № 1, S. 1-2.
5. Mniejszości narodowe w Polsce (1932), *Sprawy Narodowościowe*, № 2–3. S. 231
6. І. К. [Рецензія] (1932), М. Petryszyn; «*Budujut czy rujnujut*» (Budują czy rujną?), *Sprawy Narodowościowe*, № 6, S. 792.
7. Wasielewski, L. (1901), *We wspólnym jarzmie (O narodowości przez carat uciskanych)*, Wydawnictwo Polskiej Partii Socjalistycznej, Londyn, 40 s.

REFERENCE

1. Vialova, Ju. (2019), *Leon Vasylevskyi (1870-1936): the figure of a politician in the context of the Polish-Ukrainian dialogue*, Kyiv, 268 p.
2. Dyl'ongova, G. (2007), *History of Poland*, Kyiv, 239 p.
3. Kedrin, I. (1976), *Life. Events People. Memories and comments*, Publishing Cooperative «Chervona Kalina», New York, 724 p.
4. From the editors (1927), *Sprawy Narodowościowe*, № 1, p. 1-2.
5. National minorities in Poland (1932), *Sprawy Narodowościowe*, № 2–3. p. 231
6. I. K. [Review] (1932), M. Petryszyn; «Build or destroy», *Sprawy Narodowościowe* № 6, p. 792.
7. Wasielewski, L. (1901), *In a common yoke (About the nationality of those oppressed by tsarism)*, Publishing House of the Polish Socialist Party, London, 40 p.

THE UKRAINIAN QUESTION ON THE PAGES OF THE JOURNAL “SPRAWY NARODOWOŚCIOWE” (1931-1935)

Stepan Kost

*Ivan Franko National University of Lviv,
General Chuprynka street, 49, 79044, Lviv, Ukraine,
e-mail: skost_@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6566-5503>*

Tetiana Slotiuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
General Chuprynka street, 49, 79044, Lviv, Ukraine,
e-mail: burdeha@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8883-4154>*

The article explores Polish-Ukrainian relations, in particular, the Ukrainian question, on the pages of the journal “Sprawy Narodowościowe” during 1931-1935. The authors emphasize that the millennia-long history of Polish-Ukrainian relations contains many complex, contradictory, and sometimes tragic pages. The situation of the Ukrainian national minority in interwar Poland, particularly in the first half of the 1930s, was challenging. The article proves that the editorial board of the “Sprawy Narodowościowe” journal (which was the governing body of the institute researching national issues, established in 1921, and first published in 1927) was examining the theoretical aspects of the national question in Poland during the first half of the 1930s and carefully analyzing the lives of national minorities, including Ukrainian minority. The heading “Ukrainians” in the “National minorities in Poland” category was the largest in terms of content. This indicates that the journal’s editorial board considered the resolution of the Ukrainian question to be a priority. The editors informatively and prudently informed readers about the activities of Ukrainian political parties (except for the underground Organization of Ukrainian Nationalists) and the most important public organizations.

The article proves that the magazine generally advocated the idea of Polish-Ukrainian understanding, but remained loyal to Polish state interests. The magazine aimed to study the sentiments of Ukrainian society and identify the trends in the development of these sentiments. The article also substantiates that the journal was not a government mouthpiece since the national policy did not demonstrate a desire to fairly address the national issue.

Key words: Polish-Ukrainian relations, history of interwar Poland, history of Ukraine, national issue, journal «Sprawy Narodowościowe».